СВОБОДА · SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК · UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРҐАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. · OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIX. Ч. 76. Джерзи Сіті, Н. Дж., четвер, 2. квітня 1931. VOL. XXXIX. No. 76. Jersey City, N. J., Thursday, April 2, 1931. THREE CENTS.

ЗГИНУЛО ПОНАД ТИСЯЧУ ЛЮДЕЙ ПІДЧАС ЗЕМЛЕТРУСУ В МАНАҐВІ

МАНАҐВА (Нікараґва). — Місто Манаґва, столиця Нікараґви, лежить у руїнах. Землетрус, який тревав 6 секунд, зруйнував майже всі будинки. Серед руїн нараховано вже понад 1,000 трупів.

Місто було вже нераз свідком ріжних землетрусів, державних переворотів і ріжних революцій. Але такої катастрофи як теперішня, ще не зазнало ніколи.

Між погибшими є поважне число Американців. Ранених є таке велике число, що ще довго потребує, заки їх буде можна відшукати.

Шпиталі зруйновані. Одиноку лікарську опіку и захист дають воєнні американські кораблі, які стоять у пристані. Маринарі побудували шатра й там приміщують хорих і ранених та годують голодних.

Найбільший клопіт є тепер з пожежею. Розвалені будинки горять. Огонь поширюється так скоро, що годі навіть виратувати зпід руїн ранених і вбитих. Військо розсаджує доми динамітом, щоби в той спосіб припинити поширення пожежі.

ПРОСЯТЬ РАТУНКУ.

ВАШИНҐТОН. — Як тільки президент Гувер дізнався про катастрофу в Манаґві та про потребу негайного ратунку, скликав нараду з представників Червоного Хреста, уряду й армії й обговорив плян допомоги. Воєнні кораблі й літаки дістали наказ відплисти чи відлетіти негайно до Нікараґви і допомагати в орґанізованню помочі.

Шкоду, спричинену мешканцям зруйнованої Нікараґви, подають на $30,000,000.

ЗГИНУВ СЛАВНИЙ ФУТБОЛЕВИЙ КОВЧ.

ВІЧІТА (Кензес). — Наслідком летничої катастрофи згинуло 7 людей, а між ними і Нут Ракне, футболевий ковч дружини „Нотр Дам".

Нута Ракне вважали найславнішим футболевим грачем, якогоколинелудь видала Америка. Як футболевий інструктор, був він першим між першими. Це признають йому всі його противники по фаху. Він увів в футболевій грі нові методи, які ту гру зреволюціонізували.

ПРЕЗИДЕНТ ПРОТИ НОВИХ ПОДАТКІВ.

ВАШИНҐТОН. — Президент Гувер заявився проти накладання нових податків в цїли покриття буджетового дефіциту. Він каже, що як конґрес не обтяжить державний скарб ніякими новими видатками поза тими, які передбачені в буджеті, то буде можна обійтися без підвищення податків.

РУЗВЕЛТ ЗА ЗНЕСЕННЯ ПРОГИБІЦІЇ.

ОЛБАНІ. — Ґовернор Рузвелт підписав ухвалений леґіслятурою законопроєкт, який домагається від конґресу скликання національної конституційної конвенції в справі знесення 18-тої поправки.

Ґовернор заявив, що він знає, що з того нічого не вийде, але він мусів підписати це домагання, бо воно є виразом більшости населення нюйорського стейту, як теж не хоче позбавляти леґіслятури прислугуючих їй прав.

На думку Рузвелта цей закон хоче припинити зростаюче злочинство та завести дійсну тверезість.

РЕПУБЛИКАНЕЦЬ СЕНАТОРОМ З ВЕРМОНТУ.

БУРЛИНҐТОН (Вермонт). — При виборах до сенату вийшов побідником републиканець Ворен Р. Остен, котрий повалив демократа Стівена М. Дрискола.

ПОШАНУВАЛИ ЖУРНАЛІСТА.

ОЛБАНІ. — Ґовернор Рузвелт і найвизначніші представники політичних і громадянських інституцій та преси взяли участь в обіді, влаштованім з нагоди ювилею 25-літньої праці В. Акселя Ворна, політичного референта часопису „Ди Ню Йорк Таймс". Ворн реферував до часопису політичні справи, які були предметом нарад нюйорської леґіслятури.

Ґовернор Рузвелт заявив, що не тільки він самий, але й богато інших людей шукало у Ворна нераз поради в ріжних важних політичних справах.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НА СТАРІСТЬ.

ТРЕНТОН. — Републиканці леґіслятури стейту Ню Джерзи вже погодилися щодо заведення стейтового обезпечення на старість. Забезпечення виноситиме денно $1 і прислугуватиме людям, що осягнули 70-тий рік життя.

Надіються, що такий закон у короткім часі буде ухвалений.

ВОЛ ПРОТИ СОВІТІВ.

ВАШИНҐТОН. — Метю Вол, заступник президента Американської Федерації Праці, говорив радіом про небезпеку совітської тиранії й їхньої системи примусової праці.

ЗА КИЛИМ $185,000.

ШИКАҐО. — Миссис Едит Ракефелер Мек Кормик купила на ліцитації в Лондоні килим, за який заплатила $185,000. Килим той має коло 500 літ. Був уже в руках перського шаха, потім у російських царів, а при кінці дістався на власність Габсбурґів.

НЕ ВІЛЬНО СВЯТКУВАТИ ВЕЛИКОДНЯ.

З радянського Мінська повідомляють, що союз безбожників звернувся до радянського уряду з проханням заборонити святкувати Велидодні Свята. Також не вільно буде вживати дзвонів підчас цих свят. Радянська влада погодилася (розуміється!) на цю „пропозицію".

СИН МЕЙОРА ОБВИНУВАЧЕНИЙ ЗА КРАДІЖ.

В Пемброк, Онт., арештовано сина мейора того міста за крадіж. Обвинувачують його, що він украв 120,000 долярів з фондів повіту Ренфрю. Він служив за скарбника повіту. Арештований син мейора покинув своє становище при кінці грудня, щоби взятися до приватного бизнесу. Новий скарбник відкрив крадіж.

СМЕРТНИЙ ПРИСУД.

У Перемишлі йшла розправа проти Ілька Хомія та Марії Козмоляк, селян із села Качурова (пов. Яворів), обвинувачених у вбивстві Ів. Байдали, селянина з тогож села, любовника Марії Козмоляк. На основі вердикту присяглих трибунал засудив Ілька Хомія на кару смерти (шибеницю), а Марію Козмоляк на 8 літ тюрми.

ДЕСЯТІ РОКОВИНИ ПОНЕВОЛЕННЯ ГРУЗІЇ.

В неділю, 1. березня, грузинська кольонія в Берліні святкувала ці сумні роковини жалібними зборами в „Ляндвер Касіно". Після реферату грузинською і німецькою мовою про боротьбу грузинського народу проти Московщини виступали відпоручники інших народів. Першим промовив від українських студентів, старшин і цілої української еміґрації Петро Кожевників. З великим зацікавленням довідалися присутні Грузини, що за українську незалежність боролися також і Грузини ґен. Натіїв, полк. Джамбулат-Концков та сини славної Грузинки, брати-ґенерали Омеляновичі - Павленки. Далі слухали зібрані представників Азербайджану, німецьких соц.-демократів і II. Інтернаціоналу, Туркестану, груз. соц.-дем. та ін. Не обійшлося і без дісонансу. Іля Ґольдберґ, що промовляв як „приятель Грузії", заперечив наявність потенції до боротьби в інших поневолених народів. На це реаґували з місць обурені Азербайджанці, Туркестанці й Українці.

ПІСЛЯ САМОВБИВСТВА ЯНКА КУПАЛИ И ІГНАТОВСЬКОГО.

Як це вже писалось, у большевицьких вязницях у Минську наложили на себе руку білоруський найбільший поет Янко Купала і бувший голова білоруської Академії, проф. Ігнатовський. Білоруська виленська преса подає, що тих двох білоруських чільних патріотів большевики мали поставити перед суд, як обвинувачених в націоналізмі і в акції в напрямку створення білоруської републики. Янко Купала й Ігнатовський попали в тюрмі в такий нервовий розстрій, що поет Купала підчас обіду перерізав собі живіт кінцем металевої ложки в лічниці, а Ігнатовський мабуть повісився в тюремній келії на вікні. Колись перед війною в українських журналах містились переклади поезій Янка Купали.

КОНСТИТУЦІЙНА КОНФЕРЕНЦІЯ ПРОВІНЦІЙ КАНАДИ.

Премієр Бенет оповістив 25. лютого, що 7. квітня відбудеться в Оттаві конференція правительств провінцій Канади. Домініяльне правительство має предложити конференції згоду на т. зв. віндзорський статут, який побільшує права доміній.

СМЕРТЬ ВОЯКА З 1848 Р.

В Ішане на Мадярщині помер 104-літний мадярський селянин Генрик Лінк, який підчас мадярського повстання 1848 року був повстанцем, дістав дві рани в груди і був залишений як труп на полі бою. Це не перешкодило йому бути потім зовсім здоровим і дожити 104-го року. Він залишив 4 дітей, 24 внуки і 9 правнуків.

В ДОБУ ЕКОНОМІЧНОЇ КРІЗИ.

У школі в Лодзі зімліло з голоду протягом тижня 11 дітей. Всі вони сини і дочки безробітних родичів, які тепер не мають можливости дати дітям навіть сніданку. Воєвідський шкільний комітет творить окремі кухні для тих голодних дітей пролетарів.

ЗА ВБИВСТВО ПОЛІЦАЯ.

У розправі перед стрийським судом проти Михайла Коваля з Синевідська Вижного, який вбив поліційного пшодовніка Рибіцького, запав присуд, на основі якого вбивника засудили на 10 літ тюрми. (Засуджений боронився на розправі так, що Рибіцький бив його крісовим прикладом по голові).

ДРАМА НА ВУЛИЦІ.

Властитель одного будинку в Чернівцях, Гайтнер-Ґроє, має між своїми комірниками і трафіканта-інваліда Ґольденберґа. Вже три місяці не заплатив він за льокаль, який винаймає в Гайтнера-Ґроса. Щоби позбутися такого комірника, розпочав власник дому процес, однак процеси тепер довго тревають й не конче виходять на користь тих, які запускаються в процеси й думають, що право за ними. В понеділок (2 березня) гралися на подвірю діти Ґольденберґа, а коли їх побачив Гайтнер-Ґрос, то висварив їх добре й грозив їм биттям. Та діти не зважали на це й продовжали свою гру. Тоді пустився Гайтнер-Ґрос за дітьми, які дали ногам знати. У вівторок побачив Ґольдберґ свого властителя дому перед трафікою й хотів його спитати, чого він хоче від дітей. Тоді Гайтнер-Ґрос крикнув: „Геть, бо вас заколю!"

Ґольдберґ став відповідати, але шалений Гайтнер-Ґрос кинувся на нього з ножем у руках. Надійшов д-р Клір, кинувся між обдвох і вирвав ніж. Але Гайтнер дістав знову ніж у свої руки й поколов Ґольденберґа кілька разів у клуб. Прибігла Гайтнерова жінка, стала розборонювати. А Гайтнер колов ножем мов несамовитий то Ґольденберґа то свою жінку. Уколов її три рази в груди так, що вона зімліла і впала на землю. На місце бійки прийшла поліція і ратункове поготівля. Гайтнера заарештували, а його жінку відвезли до санаторії. Покаліченого Ґольденберґа відставили до його помешкання. Гайтнер заявив у поліції, що не він, але Ґольденберґ покалічив його жінку. Чи так воно було, скажуть у суді свідки.

ЩО ДІЄТЬСЯ З РАКОВСЬКИМ?

З Берліна повідомляють, що тамошні приятелі Християна Раковського, бувшого голови харківського совітського уряду і потім совітського посла за кордоном, занепокоєні тим, що з ним діється.

Раковський був, як відомо, засланий на Сибір за опозицію проти Сталіна і перебував у Барнаулі. В жовтні минулого року в ґазети дісталася його стаття, в якій він сильно критикував совітську „пятилетку". З того часу нема про нього відомости. Всі спроби дістати від нього вістку з Барнаула були безуспішні. Стан здоровля Раковського був від довшого часу занепав сильно на засланню.

ГОЛОД У ЛЄНІНҐРАДІ.

В Лєнінґраді біля крамниці ч. 18 зібралися жінки безробітних і товпа голодних, яка, обурена тим, що в крамниці не видають харчевих продуктів навіть на картки, почала бити вікна й грабувати хліб. Міліція розганяла голодних, які закидали міліціонерів камінням і двох ранили. Арештовано кілька жінок.

ПОЛЮВАННЯ В МІСТІ НА ЯГУАРИ.

В північно-східній Болівії, в місті Ріверальта, мешканці зорганізували на вулицях полювання на пантери й яґуари, які внаслідок повени в джунглях схоронилися до міста. При цій нагоді згинуло кілька осіб.

ВИБУХ ҐАЗУ В ШКІЛЬНІЙ САЛІ.

В фізикальній салі народньої школи в Сольцу Куявськім коло Бидґощу експльодував ґаз. Наслідком вибуху 11 учнів є сильно попарених, а вчитель фізики тяжко ранений. Вибух був такий сильний, що здемолював цілу обстановку салі, а в вікнах не лишилось ані кусочка скла.

ЗА ВБИВСТВО ЖІНКИ.

Окружний суд у Лодзі засудив Станислава Хойнацького на 12 літ вязниці за вбивство жінки. Ця жінка була хоровита, Хойнацький любив іншу і тому хотів позбутися шлюбної жінки, маючи ще й надію по її смерти загарбати її маєток. Це довело до того, що Хойнацький застрілив жінку, а потім казав, що вона сама застрілилася.

БУДЕМО ВІДЖИВЛЯТИСЬ ПІҐУЛКАМИ.

Французький учений, проф. Ріше, винайшов піґулки, які можуть заступити поживу. Вистарчить зїсти одну піґулку, великости волоського горіха, щоби не бути голодним цілий день. В тих піґулках є сконденсовані складники найліпших страв. Винахід буде опублікований. Господині, які не люблять варити обідів, повинні тішитись. А таких є багато.

КРОВАВА БІЙКА РІЗНИКІВ У ТЕРЕБОВЛІ.

На тлі конкуренції прийшло між теребовельськими різниками Шварцом та Юдою Коліном і його сином Менасом і Бікгольцом до бійки. Шварц поранив сокирою Бікгольца й Юду Коліна. З револьвера поранив Шварц Мойсея Коліна. Ранених перевезли до шпиталю.

ІНДІЙСЬКИЙ КОНҐРЕС ВИРОБИВ УМОВИ ПОРОЗУМІННЯ З АНҐЛІЄЮ

КАРАШІ (Індія). — Всеіндійський націоналістичний конґрес занкінчив свою працю. Ґанді здобув повну перемогу, бо майже всі члени конґресу голосували за приняття тимчасового його порозуміння з віцекоролем Індії та майже одноголосно уповноважили Ґандія бути головним делєґатом від Індії на конференції при круглім столі в Лондоні.

Домагання Індійців, які має боронити в Лондоні Ґанді та інші члени делєґації, вироблені на підставі американської декларації про незалежність, радянської конституції та анґлійської хартії права горожан держави. Отже індійська делєґація домагатиметься встановлення в Індії повних горожанських свобід, якими користується кождий Анґлієць у себе дома, знищення клясових та станових обмежень, охорони жіночого та діточого труду, права професійної орґанізації робітництва й т. д.

Крім того делєґація буде домагатися, щоб деякі природні багацтва Індії перейшли з приватних рук під контролю держави; буде домагатися знесення податку на сіль, припинення ввозу европейського краму в Індію, а натомісць розвитку місцевої індустрії, заведення прогибіції на алькоголь і т. п. Делєґація рихтується чим скорше виїхати до Лондону.

ПОЛІЦІЯ ВБИЛА ЧОТИРОХ ІНДУСІВ.

МАДРАС (Індія).—В Педвадапалі поліція стріляла в демонстрацію. Чотирох Індусів вбито на місці й багатьох поранено. Індуси кажуть, що поліція стріляла після того, як демонстранти, не послухавши заборони поліції, несли на чолі походу портрет Ґандія.

Поліція говорить, що це неправда, а вона стріляла після того, як демонстранти замордували інспектора здоровля.

ГІТЛЄР ПРОТИ РОЗПОРЯДЖЕННЯ ГІНДЕНБУРҐА.

БЕРЛІН (Німеччина). — Лідер націоналістів, Адольф Гітлєр, заявив, що він уважає встановлення диктатури президентом републики Гінденбурґом незаконним, а тому звертається до спеціяльного політичного суду з відповідною скарґою проти наказу президента. Разом з тим Гітлєр видав суворий наказ членам своєї партії, щоб вони до рішення суду стрималися від усяких демонстрацій і точно виконували наказ президента й уряду.

Гітлєровці, під загрозою виключення з партії, підчинилися наказови уряду й припинили свої публичні демонстрації. В той самий час поліція в цілій державі переводить ревізії, розганяє незаконні збори й конфіскує ріжний протиурядовий друкований матеріял. Таксамо переводять арешти тих, котрі порушують останній декрет про обмеження свобід у Німеччині.

МУСЯТЬ ДРУЖИТИСЯ.

БУКАРЕШТ (Румунія). — В парляменті внесено законопроєкт про оподаткування спеціяльним податком усіх осіб, як мужчин так і жінок, котрі у віці від 30 до 65 років будуть неодруженими, або повдовілими, чи розведеними.

Податок має бути у висоті 20% додатку до звичайного податку з доходів кожної такої особи.

БОРОТЬБА ЗА РИНКИ.

ЛОНДОН (Анґлія). — Британський ґенеральний консуль з Ню Йорку помістив у лондонських ґазетах обширного листа з приводу анґлійсько-американської конкуренції в Південній Америці. Консуль признає, що наслідник анґлійського престола своєю поїздкою в Південну Америку зробив багато корисного для анґлійської торговлі там, але наслідки тієї поїздки будуть корисні для Анґлії лише тоді, коли самі промисловці та торговці виявлять потрібну ініціятиву й енерґію.

Консуль пише, що як тільки виявилися гарні наслідки для анґлійської торговлі в Південній Америці, американські торговельні й промислові фірми негайно почали посилати до Південної Америки найліпших своїх представників, щоб затримати старі ринки й знайти нові. Ці представники одержують широкі уповноваження щодо цін, кредитів, часу виконання замовлень і т. п. Американці сподіваються дібратись зі своїм торговельним апаратом до кождого села Південної Америки, а не лише обмежуватися містами. Це саме повинна робити й Анґлія, коли хоче конкурувати з Америкою.

ПРИЧИНА ЗАГИБЕЛІ Р-101.

ЛОНДОН (Анґлія). — Комісія по розслідуванню причин загибелі анґлійського повітроплава Р-101 закінчила свою роботу. Всі члени комісії одноголосно прийшли до заключення, що причиною загибелі цього найбільшого в світі повітроплава було те, що з одного з міхів витікав ґаз.

Це привело до експльозії на повітроплаві. Такі випадки вже були й раніше. При теперішній техніці будови повітроплавів ще годі цілковито забезпечити їх від подібних випадків. Таким чином признано, що в поступованню команданта й залоги Р-101 не було помилок, які сталиб причиною загибелі дирижабля.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Тел. „Свободи", Montgomery 5—0498. Тел. У. Н. С.: Montgomery 5—1838
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ВПЕРЕД!

Застановляючися над положенням нашої іміґрації, можна вилляти море сліз над тим, що проґайновано богато часу та витрачено богато енерґії на пусто-дурно. Та з плачу і нарікань ніякої користи нікому не буде. І нічого не скористаємо, коли розслідживатимемо, хто властиво тому винен.

Та всеж таки можна зробити певну ревізію дотеперішньої кількадесятьлітньої громадянської праці нашої іміграції. А та ревізія доведе нас цілком певно до заключення, що коли ми не можемо сьогодні похвалитися великими здобутками на ріжних ділянках, які стоять пустаром, то причина тому та, що ми не мали як цілість якогось одного пляну праці. Кождий робив по свому. А дуже часто ще й наперекір другому. Можна сказати, що доперва першому Обєднанню вдалося тут довший час звернути нашу увагу на якусь програмову працю, на певні завдання, які стоять перед нами тут в Америці й які ми маємо супроти старого краю.

Оті завдання зростають з кожним роком. Час вже не йде, а летить. Старе покоління могло обертатися десятки літ довкола тих самих понять, тих самих пікніків, мітинґів, шкіл у підземеллю і т. п. Нові часи заставляють нас станути перед доростаючим молодим поколінням, яке не бачило наших сільських стріх, нашого малого подвіря й нашого вирослого на тім подвірю вузького світогляду. І ото ми станули перед тим новим поколінням з ніякими, а зглядно з дуже малими культурними здобутками американської України. Бо не маємо навіть української історії, виданої анґлійською мовою. І богато дечого іншого, про що вже кождий знає.

В інтересі цілої нашої іміграції, без огляду на те, до якої хто належить партії, орґанізації, чи до якої хто ходить церкви, нам треба вести певну роботу, яка є загальною, в інтересі всіх.

Таку працю можна виконати тільки тоді, коли її веде якась центральна установа, бо тоді можна виробити якийсь певний плян праці й її розділити, як і розділити получені з тим фінансові тягарі.

Але чи так діється? Ні. Ми закладаємо чимраз більше ріжних організацій з ріжними гучними назвами для виконання того, що вже й без них робиться. А подумати над тим, що нам треба поширяти нашу працю на інший лад, нікому навіть не сниться.

А чейже люди, котрі держать якийсь провід, повинні бути справжніми провідниками.

„СВОБОДА" Й СТАРИЙ КРАЙ

Приходиться нам нераз читати, не тільки в американсько-українській, але й у старо-краєвій пресі, ріжні завваги щодо політично-національного напрямку нашого органу, його відношення до релігії та ріжних суспільних, а зосібна робітничих питань.

Ось недавно можна було вичитати в ріжних газетах, що „Свобода" держить зі старокраєвою політичною орґанізацією УНДО (Українське Національно-Демократичне Обєднаннє). А що про УНДО рознесли ріжні польські та большествуючі газети, що воно вже заключило угоду з Пілсудським, то з того відразу появилися заключення, що й наш орґан, себто „Свобода" теж погодилася з Пілсудським і „зрадила робітничі й селянські маси" і т. п.

Коби вже звязати „Свободу", скажім, з УНДО і стояти при тім, то тоді була би принаймні якась льоґіка в поступованню тих, що займаються напрямними нашого орґану. А ле воно буває так, що в однім числі якоїсь ґазети лають „Свободу", що пішла на угоду з Пілсудським разом з УНДО, а в другім числі тої самої ґазети читаємо, що „Свобода" підпирає „фашистівський рух", себто УВО (Українську Військову Орґанізацію).

Як це погодити, цього ми вже не втнемо. Але так воно є. УНДО, як відомо, проголосило в своїх комунікатах, що воно не має нічого спільного з революційними організаціями, бо воно є законною політичною партією, опертою на статутах, затверджених польським урядом. УНДО відмовилося від звязків з УВО, бож УВО є тайною і нелеґальною орґанізацією.

Знову УВО є проти всяких угод з Польщею, бо вірить, що тільки революційним шляхом можна полекшити долю українського народа під Польщею й визволити його остаточно з польського ярма.

Хто отже підпирає УНДО і робить з ним угоду з Польщею, то не може, річ ясна, в той самий час підпирати і УВО.

З того виходило би, що треба би тим, що звязують „Свободу" з УНДО і УВО, вже раз рішитися на якусь льоґіку й звязати наш орган з УНДО або з УВО. Зазначивши нельоґічність оттаких заключень, зясовуємо ще раз наше становище.

„Свобода" являється органом Українського Народнього Союза. І от це треба мати завжди на увазі, коли хто береться ставити завваги до облича „Свободи".

Політичний напрям нашого часопису є точно означений ухвалами Конвенцій У. Н. Союза, а дотого звязаний ще й кількадесятьлітньою традицією отсеї першої української й робітничої ґазети в Америці.

„Свобода" є призначена для розбудови У. Н. Союза й просвічення членів нашої орґанізації, а далі для культурного, економічного й політичного піднесення нашої іміґрації в Америці.

„Свобода" завжди була й є у тіснім звязку з нашим рідним краєм, а річ природна, задержувала тісніший звязок з тими політичними партіями і тими орґанізаціями, котрі наближуються до політично-національної плятформи, ухваленої Конвенціями нашої орґанізації.

„Свобода" не була й не є ніяким революційним органом. Вона не веде ніякої революційної боротьби, її не орґанізує й її не фінансує. І вести не може, бо є орґаном орґанізації, яка не є створена для ведення революції, а тільки для інших цілей.

„Свобода" зате дає місце усім українським голосам, які змагають до культурного піднесення нашого народу, а теж і до політичного визволення та змагають до збудовання одної соборної української держави.

„Свобода" не відмовляє місця на всі збірки, які американські Українці складають на допомогу старому краєви.

„Свобода" не відмовляє місця і тим, котрі є того погляду, що наш нарід у старім краю вже є доведений під окупантами до одчаю, та що він змушений підносити бунти, як от на совітських землях і на західно-українських.

„Свобода" розуміє душу наших братів у старім краю і відчуває, що їм вже урвався терпець.

„Свобода" відчуває, що навіть палення стирт у Галичині, якщо воно було виконане хоч частинно ще й українськими руками, не є на ділі ніякими революційними актами, але хіба актом розпуки доведеної до одчаю молоді поневоленого українського народа.

„Свобода" не каже звідси з Америки робити комусь революцію в Польщі, чи деінде, ні не відраджує від неї.

Бо чи на українських землях під Польщею, чи на совітських землях, вибухне революція чи ні, то це від „Свободи" не залежить. Ця справа вирішиться самим нашим народом там, на рідних землях.

„Свобода" є того погляду, що наш історичний досвід з Польщею, а й теперішний, учать нас тої єдиної правди, що з Польщею не може бути ніяка згода, бо вона досі на протязі кількох соток літ нашої історії не дала ні одного разу доказу доброї волі, що вона хоче додержати якунебудь заключену й заприсяжену з українським народом умову. Вона й не додержала тепер того, до чого зобовязалася перед державами антанти, коли їй віддавали західно-українські землі.

І саме з того, що Польща ще досі ніколи не дала доказу, що вміє додержати умову, ми є проти всяких угодових пертрактацій з польським урядом, бо ті пертрактації справи українсько-польського конфлікту не розвязують, а служать тільки до баламучення міжнародньої опінії й розкладають наш народ. Але поза своєю опінією, до практичної розвязки цього питання в краю „Свобода" не береться і не впливає ніяким робом на УНДО, чи кого іншого, щодо цього, яку хто має вести політику супроти Польщі.

Відповідати може „Свобода" хіба тільки за ту політику, яку вона сама веде тут на американськім ґрунті, а яка відноситься до життя американських Українців. Тут „Свобода" є творчим чинником; вона є в силі те життя контролювати, і тут вона може за свою працю відповідати.

В таких самих відносинах, в яких ми стоїмо до старокраєвого УНДО, стоїмо й до УВО. „Свобода" не має ніякого впливу на діяльність УВО. Вона не веде акції УВО, ні не має в тій організації своїх представників.

„Свобода" поміщує жертви, зібрані в Америці на допомогу боротьбі українського народа за визволення так, як містить збірки на „Просвіту", Рідну Школу, інвалідів, сироти і т. п. інші народні цілі в старім краю. Ми розуміємо і відчуваємо важку боротьбу Пласту, Лугів, Соколів, Рідної Школи, Інвалідів, кооператив за своє істновання під Польщею й у такий самий спосіб розуміємо й відчуваємо, чому під польським гнетом зродилася революційна орґанізація, яка, хоч часто невміло й недоцільно, а з доброї волі й найкращих почувань береться за ріжні революційні вчинки, якими хоче звернути увагу культурного світа на варварське поступовання Польщі супроти Українців.

„Свобода" не закриває цього факту, а стверджує його й подає арґументи тих людей, які втратили віру у всяку можливість якогось мирного співжиття з Польщею.

Доля американських Українців лежить у першу чергу в руках нас самих тут в Америці. Старий край не богато може нам тут порадити чи допомогти. А доля наших братів на рідних землях лежить знову у їх руках. Ми не в силі звідси змінити ходу подій у краю. Вони мусять там природно розвиватися. Ми не можемо накинути краєви своєї думки, бо не маємо змоги працювати на рідній землі. Край має своїх людей, які знають, що роблять. І ми їх беремо такими, якими вони є. З їх добрими сторонами і хибами, з їх геройськими вчинками і промахами. Бо таке є життя одиниці й народу, що складається з тих ріжних чинників.

Як, приміром, Українці на Буковині є заняті в першу чергу охороною українського життя в Румунії, а Українці на Закарпатській Україні намагаються тамже закріпити своє національне життя на свій лад, так і ми в Злучених Державах находимося вправді в кращім від них положенні, бо не потребуємо боятися ніяких переслідувань з боку американського уряду, але теж заняті нашим життям, яке накладає на нас щораз нові завдання.

Та як би ми всі не були заняті своїми справами, всіх нас лучить один ідеал: допомогти всіми силами до здійснення мрії нашого народа: створення Одної Соборної України.

І тому все те, що на нашу думку змагає до осягнення цього ідеалу, знаходить у нас розуміння і попертя.

ЩО ДІЄТЬСЯ НА УКРАЇНІ

Свого часу вся чужинецька преса принесла відомости про масові арешти Українців на радянській Україні. Большевицька преса мовчить, як в рот води набрала, а московський кореспондент нюйорського „Таймс-у", Дюрант, старався спростувати відомости про арешти ґенерала Блюхера, якого звязували з українськими арештами. Задля цензурних умов, які встановлені большевицько-московською владою на Україні, годі довідатися правди про тамошні події. Та ось знову польська ґазета „Ілюстровани Курер Цодзєнни", котрий виходить у Кракові, містить довшого листа з радянської України.

В тім листі дописувач розповідає про заворушення, які недавно відбулися на Україні в червоній армії й які жорстоко вгамовані радянською владою. Листа вислано в березні з Харкова й у нім говориться, що в початках березня в Харкові почали ширитися чутки, що в ріжних частинах червоної армії на Україні переведені масові арешти. Особливо великі арешти були в Одесі. Як завжди в таких випадках буває, в радянських ґазетах про це не було жадної згадки. Тому годі сказати, чи всі чутки відповідали дійсности. Можливо, що частина їх перебільшена, а дещо залишилося й зовсім невідомим ширшим колам, не втаємниченим у большевицькі секрети.

Чутки подають, що підставою змови в червоній армії стала орґанізація колективних господарств, з яких незадоволені селяне. Ще недавно порівнюючи заможні українські села, тепер, після заведення колхозів, обернулися в жебрацькі. Селяне справедливо вважають, що це справа Москви, а тому серед них все більше поширюється й голосніше лунає гасло:

„ГЕТЬ ВІД МОСКВИ!"

Селянські контр-революційні настрої, звичайно, перекинулися в червоно-армійські частини, які стоять на Україні та в яких більшість командного складу й червоноармійців складали Українці. В армії почали орґанізуватись таємні кружки та комітети, які мали на меті в відповідний час підняти повстання проти Москви. Кажуть, що до змови приєдналося кількадесять тисяч червоноармійців Українців та більш як тисяча старшин Українців. Чека, що має своїх шпигунів у кожній армійській частині, довідалася про це вже кілька місяців тому. По наказу Москви чекісти-провокатори постаралися вкрутитись в орґанізацію, що ґотовила воєнний бунт. Це дало можливість большевикам дістати для Чеки найточніші відомости про пляни та про учасників змови.

На підставі зібраних Чекою відомостей були переведені арешти 26 і 27 лютого в Миколаєві та в Одесі. Тоді було арештовано кілька десятків Українців червоноармійців та старшин. Ці арешти викликали великий неспокій серед заговірників. Частина їх рішила спинити свою активність і вичекати дальших подій, а друга частина домагалася проголошення негайного повстання. Один з полків в Одесі замкнувся в касарнях, укріпив вхід до них і відмовився підлягати наказам вищого командування.

Разом з тим цей полк післав свою делеґацію в інші полки одеської залоги, щоб притягнути їх на свій бік. Та Чека вже була приготована до таких подій і спеціяльними потягами перекинула в Одесу кілька вірних частин війська, добре узброєних, а потім вислала до бунтивників пропозицію здатися. Колиб полк не здався, то Чека загрожувала висадженням у повітря касарні полку. Полк здався. Після того почалася чекістська розправа.

Першого березня в Одесу приїхала з Москви спеціяльна трійка чекістів для ліквідації повстання й контр-революції на Україні. На чолі трійки стояв сам головний і жорстокий чекіст Ягода. На підставі наказу цієї трійки розстріляно відразу, без суду й слідства, 8 старшин і кількох червоноармійців Українців. Кажуть, що загальна скількість арештованих в Одесі, Миколаєві та в інших містах України виносить 5,000 осіб. Все це члени червоної армії. Їх мають перевозити в Сибір та до Архангельська на праці в лісах.

Чутки по Україні про ці події ширяться все більше. Кажуть, що всеж таки Чека не захопила всіх заговірників, а тому підготовка повстання ведеться далі. На Україні всі нервово чекають якихось політичних подій, що малиб вибухнути весною.

Свободу не можуть дати люди людям: свободу має тільки той, хто сам собі її здобув.

* * *

Поступ се неволя для тих, хто не йде з ним разом.

І. Бондар.

ДЕЩО ПРО ТАНКИ

(4)

Цікаво, що по досвідам знаменитого ученого Ч. Дарвіна міміка обличча в усіх народів на вираження радости, болю, щастя, заклопотання, безжурности й т. д. однакова. Зате рухи рук або голови для вираження цих почувань у ріжних народів ріжні. Дарвін пояснює це тим, що міміка є вроджена їй, а рухи набуваються з часом. Зпочатку рухів (жестів) у людей було небагато, але згодом, по мірі того, як людське життя ускладнялося, цих рухів усе збільшувалося, нарешті їх не вистарчало й у людини зародилася мова. Поволі функції жесту залишилися дуже обмеженими, а функції мови поширилися до тих меж, в яких вона тепер перебуває, розвиваючись далі.

По міміці, як бачимо, народився свідомий жест, по жесті слово, по слові прийшла музика, зпочатку, звичайно, дуже монотонна й примітивна. Разом з тим у людини почало зароджуватися почуття ритму, розуміння краси, а це привело до розвитку людської штуки. Нарешті в людстві точно означилося, що музика стала мовою серця; слово — мовою думки; танок — мовою почуття або чулости. Все це разом взяте характеризує окремі народи в цілому їх внутрішньому життю. Танки, як музика й спів, також відбивають у собі темперамент кождого народу, якому вони належать. Досить порівняти танки південних народів, як приміром Еспанців, Італійців, чи ще яких, з московськими, фінськими, шведськими то що, щоби відразу побачити величезну ріжницю в характері танків, яка повстала відповідно ріжниці темпераменту цих народів.

Зрозуміти й вивчити танок певного народу, значить зрозуміти душу того народу. В танках найперше виявився ритм, що маркує собою все життя природи та людини. Хто не відчуває та не розуміє ритму танку, той не розуміє ритму всього життя. Танок був першою формою молитви людини тому Богові, якого люди в своїй уяві творили собі. Нема чого дивуватися, що при помочи своєї молитви-танку людина старалася вимолити собі дощу, вимолити врожаю, та інших щедрот від Бога. Так само культурні й цивілізовані народи моляться тепер Богові й просять його про ріжні блага, але, з бігом часу, танечну молитву вони замінили молитвою, співом та словом, як вищою формою людської штуки. Знаменитий психольоґ Вунд каже, що танок був початком висловів ріжних переживань людини й виник він у людей, коли ще людина не мала дару мови.

Танок породив музику, спів і театр.

Людина вперше виявила в танкови своє почуття ритму. З бігом часу до танків почали додаватися примітивні стукання по дереві, по камінях, чи по натягнутій шкірі й по всьому тому, що лише видавало більший чи менший згук. Також плескання руками в такт танцюристам було першою музикою, яка поклала початок розвиткові інструментальної музики.

Тодіж люди підчас своїх танків, як танцюристи так і ті, що приплескували та „приґравали" в такт, поволі почали викрикувати окремі згуки, а потім цілі слова і речення, що з дальшим розвитком породило пісню. Танечна штука все збогачувалася, бо до міміки, жесту й танечних рухів уже приєдналася музика й спів. Самі танки також захоплювали з кождим разом більше й глибше людське життя, яке все розвивалося та збогачувалося новими явищами. З одноманітних і примітивних танків почали витворюватися ріжні типи й форми їх. Отак з танків драматичних повстала згодом словесна драма; з танків комічних розвинулася словесна комедія, а з танків, змішаних зі співами, повстала опера і т. д.

Уже в клясичні часи танки набрали в людському життю античного світу такого значіння, що Греки казали, що танки та музика поклали підвалини під цілу політичну, літературну та релігійну організацію Дарійської держави. Особливо розвинулися з художньої сторони танки в Греків, в добу загального розцвіту клясичної штуки. Тоді вже ясно повстала з танків грецька драма й опера, та як вища форма танку — зявився справжній клясичний балет. Отже дальшим розвитком штуки з танку народилася драма, музика й нарешті, як завершення усього, поезія. Драма, музика зі співом і поезія, як вищі форми людського мистецтва, заняли в штуці перше місце, а танок перестав відґравати свою чільну ролю в ній.

Над всім почало панувати слово, при помочі якого люди навчилися виявляти не лише свою думку, але й почуття. Тому в театрі, якому початок дав танок, поволі танок почав зовсім зникати, бо витворилися вищі форми драми й комедії, де все передавалося глядачам при помочи слова, з додатком міміки та жесту. Танок лишився лише в побутових песах та в музичних виставах, як опера, оперетка й т. п. Були, та ще й тепер є, спроби витворити виключно танковий театр, щоби лише танком передати глядачам всі переживання душі й серця артистів та виявити ними найскладнійшу думку, яку автор уклав у певний балет. Та про балет я тут не буду говорити, бо він для нас, Українців в Америці, недосяжний, бо не має реальних даних до створення його при помочі наших слабих матеріяльних та артистичних сил, які ми маємо на американській землі. Тому я спинюся далі лише на українських народніх танках.

Релігійні та обрядові українські танки.

Велике поле для дослідів над українськими обрядовими та релігійними танками ще лежить облогом. Тимчасом, студіюючи ґенезу цих танків, ми маємо можливість простудіювати ті глибокі риси українського релігійного та побутового світогляду, який тисячами років складався та утримується в душі українського народу. Співаючи й танцюючи веснянки, купальні пісні, обжинкові, весільні чи які інші народні пісні й танки, що звязані з певними родинними чи суспільними подіями, або з природою, український нарід не здає собі часто справи, яке значіння криється за окремими словами пісні, чи за окремими танковими рухами.

(Далі буде).

Думати, що слабий ворог не пошкодить, се значить думати, що іскра не годна спричинити пожару.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЩО Я ЗАВВАЖИВ У ЧЕХІВ.

У нас в Клівленді взялися наші громадяни до будови сцени в Українськім Народнім Домі. Вправді часи тяжкі й не надаються тепер на такий видаток, але свідоме громадянство приходить до переконання, що така сцена є важніша, як важкі часи.

І я уважаю, що така постанова є розумна. Бо коли не побудуємо тепер модерних і гарно уладжених сцен, коли не матимемо своїх гарно влаштованих клюбів і народних домів, то наша молодь порозлізеться по чужих домах, вийде з нашої контролі й матимемо ней замісць радости, людей кримінальних.

Я хотів би бачити свій нарід тут в Америці здоровим, сильним, культурним, моральним і зорганізованим. А до того нам ще бракує дуже богато.

Мій бизнес вимагає від мене, щоби я був на чеських представленнях, концертах чи забавах. Я приглядався тут Чехам яких 5 літ. Принаймні раз на місяць був я на якійсь їхній виставі, чи вічу. Я мав нагоду пізнати активність їх провідників, а також їхню культуру.

Нераз стояв я собі й приглядався, як вони поводяться. От бачу, як іде Чех до галі й як витирає перед входом черевики. Я ніколи не завважив, щоби Чехи спізнялися. Завжди приходять на час. Як хто прийде пізніше, в часі представлення, коли на сцені грають, то він стоїть коло дверей і иде на своє місце доперва підчас павзи, як скінчиться дія. Підчас концертів чи представлень всі сидять тихо й одні другим не перешкаджають. Коли родичі приходять з малими дітьми, то держать їх на колінах, а не пускають бігати по салі, ні не саджають на крісла, за які вони не заплатили. Я не завважив, щоби підчас представлення ходив хто по воду для дітей. Я не завважив, щоби Чех кресав сірником до стіни. Ні не бачив, щоби Чехи курили на галі, чи витрясували з файки тютюн на підлогу.

Представлення зачинають звичайно в годині 4.30 пополудні. Завжди мають оркестру. Коли люди ждуть на другу чи третю дію, то тоді пригравае оркестра, щоби людям не нудилося.

По представленню старі з дітьми ідуть до дому, а хто має охоту і здорові ноги, цей лишається на танці.

Звичайно буває, що на танці приходять нові люди, такі, які не дуже любуються у театральних виставах. В такий спосіб Чехи одним стрілом убивають два заяці. Обеднують старих і молодих.

Я думаю, що ми не потребуємо того всього вчитися від Чехів, бо ми вже знаємо, як культурна людина повинна поступати. Але всеж таки є у нас ще богато промахів. А їх можна позбутися, коли будемо жити громадно, сходитися разом у своїх галях і одні других поправляти.

А галь нам тепер треба великих, гигієнічних і з гарною сценою. Щоби не було так, як от було нас на протестаційнім вічу, що я мусів три години витягати голову, щоби бачити референтів. А потім так мене карк болів, що я не міг ним рушити.

Наші діди не дуже дбали про школу, виховання, читальні й народні доми. А ми покутуємо за те. Тому подбаймо тепер за будучність наших дітей, бо коли ті діти пропадуть, то це буде в першу чергу наша велика вина.

У Чехів я бачив, як вони дбають за дітей, як уживають усіх можливих способів, щоби їх задержати при своїх організаціях і народних домах. І таке хотів би я бачити у нас, Українців.

Андрій Мураль.

ЛЕМКИ УКРАЇНЦІ, ВІДОЗВІТЬСЯ!

Якийсь Гунянка пише, що ми Лемки ніколи не були Українцями — ними не є. Він хоче нас відірвати від українського кореня. Хоче, щоби ми не поступали, а думали тільки про „гуньку, ховошні, онучи, гунянки, подовок і керпці, друшляк, чепец і пришпилянку, варянку і чир, і мотузки, і што лем і гев, і зо заду, і за лющню і свору, притоку і задвогу, бортака, гарналдю, Ваня, няня, нанашку, запаску і припецок, кртиник гачах і чугу з риндзлями".

От і кацапська мудрість. В такий спосіб беруться кацапські лідери виховувати наших робітників в Америці на свідомих громадян. Чи не „бздура"?

А що ви на це, Браття Українці з Лемківщини?

Старий Лемко, але геркімерський.

КНИЖКИ Й ЖУРНАЛИ.

Літопис Червоної Калини. Ілюстрований Журнал Історії та Побуту. Число 2. 1931 рік. Лютий.

Чергове число цього надзвичайно цікавого збірника знову приносить багато цінного матеріялу з часів боротьби українських армій за визволення України зпід польсько-московського панування та за створення Соборної Суверенної Української Держави. Короткий зміст цього числа такий: Стаття Анастазія Фіголя „Бій під Крутами" розповідає про один з найгероїчніших і разом з тим найтрагічніших моментів української визвольної боротьби, коли під стацією Крути в бою з московськими червоними полками згинули українські студенти, що боронили свою батьківщину від походу північних варварів. Автор між іншим говорить:

„Шість тисяч червоної гвардії проти 300 українських Спартанців! Не нам описувати змагання героїв; їх чини хай оспіває український Гомер! — Бій тревав до пізного вечера. Вичерпані, слабі численно, без власного проводу, лягли на чернигівських полях каменярі Вільної України! Заледви кільком вдалося уйти смерти. 27 студентів попало в полон. Над ними дико знущалися большевики й на другий день розстріляли, а трупи їх заборонено селянам ховати".

Роберт Гай подає цікавий малюнок з війни „Загин". Д-р В. Безушко наводить цінні матеріяли про часи Хмельницького, що збереглися в повідомленнях секретаря англійської державної ради, Джана Серльова, про Хмельниччину, які він подавав тодішньому англійському протекторові, Кромвелеви.

Далі знаходимо ще пару коротеньких літературних нарисів з визвольної боротьби, а також дописи про життя в чеських таборах інтернованих Українців, „Листи з Хирівського фронту", „Історія 4-го запорожського полку", 1-ший курінь 8 Бригади УГА" та інші матеріяли. Збірник, як звичайно, добре ілюстрований картинами з життя української армії.

В життю, як на ярмарку, не можна без того, щоб один одному на пальці не наступив. А кому наступили — того болить.

І. Франко.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Мрія стає дійсністю.

Українці з Ню Йорку й околиці матимуть нагоду побачити свій танок на великій сцені в Метрополітен Опера Гавс. З того, як розходяться тікети, видно, що наш загал цею справою дійсно живо заінтересувався. Треба тепер ще тільки цього, щоби вистава випала артистично та заходила чужинців. На мою думку, на справу танків не можна глядіти з бизнесового боку, бо це є справа загально національна. Танком можна теж вести українську пропаганду! І на те повинні звертати увагу родичі, коли приходиться їм видавати пару центів за науку українського танку.

Я знаю, що ті діти, які навчилися українського танку, тепер з цього дуже горді. І родичі втішені тим, що їх діти виступають на ріжних українських і американських сценах.

Нам треба працювати на всіх ділянках. А тимсамим не треба легковажити собі й національного танку. Але не треба теж думати, що коли ми здорово затанцюємо хоч би навіть і в Метрополітен Опера Гавс, то вже тим визволимо Україну.

Доля українського народу вирішиться іншими способами. Нам треба буде виборюти собі її власними силами.

Але український танок, коли він буде виведений артистично, зверне увагу чужинців на український нарід з артистичного боку. А коли пізнають чужинці нас на полі штуки, то й інакше будуть ставитися до наших визвольних змагань.

В. Дроботій.

ЧЕСТЕР, ПА.

Хор, школа й відчити.

Українська національна громада, зорганізована при власнім Народнім Домі, 4-та і Ворд вулиця, поступає вперед. При громаді зорганізовано хор ім. Лисенка, який числить 60 членів. Народна школа числить звиш 100 дітей. Крім цього зорганізовано атлетичну групу молоді, яка точно відбуває свої вправи кождої суботи.

Заряд громади старається дати ряд відчитів у власній салі на теми: Наші завдання у змаганнях визволення української нації і відбудови власної самостійної української держави.

Перший відчит виголосить учитель Степан Мусійчук і капітан М. Дармограй з Філадельфії, Па., а то в неділю, 5. квітня, в год. 2.30 пополудні.

Вступ на відчит вільний. Нашим обовязком є учащати на відчити . поступати вперед на полі національним і культурно-науковім.

Громадянин.

ПРОВІДЕНС, Р. АЙ.

Наша молодь при роботі.

Коли за нашу громаду мало пишуть у „Свободі", то з того не треба думати, що в нас нема життя. Воно є, тільки ми про себе не даємо так дуже знати.

Ми інтересуємося тутешним життям і справами нашої іміграції й про рідний край не забуваємо, а, як можемо, йому помагаємо та стараємося зробити розголос нашій справі.

Властивий тягар народньої праці спочиває на громадянах, які є зорганізовані біля православної церкви, де є й найсильніший відділ 177 У. Н. Союза, себто Сестрицтво „Любов" з новими родами громот У. Н. Союза. Тут є зорганізована молодь і Горожанський Український Молодечий Клюб. Отой Клюб поставив собі за ціль зеднання усієї нашої місцевої молоді для праці над піднесенням нашої громади й допомоги тій нашій рідній землі, яка терпить від ріжних ляцьких „пацифікацій".

Ота молодь пішла на Різдво разом зі своїм учителем, п. Володимиром Рекрутом, колядувати від Відділу Визволення України, який заложив краєвий представник, делегат Омелян Грибівський.

Мимо безробіття коляда випала дуже добре. Мило було слухати желань, які складала по хатах п-на Ярослава Рекрут, дочка відомого громадянина Омеляна Рекрута.

В своїм віршованім желанню молода Ярослава згадувала за те, як там на рідній землі Ляхи гірше Татарви нищать народне добро й як знущаються над нашими братами. Вона переповіла, як рідні браття простягають до нас руку й благають помочі й розради і як ми не можемо тут святкувати і желання собі складати, щоби не зложити жертви на Рідний Край.

При тій нагоді хочемо згадати, що в нашій місцевости є ще відділ 73. У. Н. Союза, де є богато наших дітей. Звертаємося до родичів тих дітей і просимо їх вписати їхніх дітей до нашого клюбу. Єднаймося і братаймося та творім силу. Бо коли будемо ділитися на табори, то з того хісна не буде.

За Молодечий відділ Українського Клюбу:
Франко Лучка, предс.
Стефан О. Рекрут, секр.

ДО ГРОМАДЯН БОБРЕЦЬКОГО ПОВІТУ!

Поможім нашим селам.

Шановні Громадяни Бобрецького повіту в Америці і Канаді! Апелюємо до Вас в справі надзвичайної помочі жертвам польського терору по селах нашого повіта.

Кров стинається в жилах на їхню розпуку. Кати пімстилися найстрашніше в нашім повіті. Потерпіли всі свідомі і активні селяни і провідники громадської справи, кооператори. Понищено хати, читальні, кооперативи. Потерпіли найтяжче ті села і селяни, що краще освідомлені. Поможім їхні страшні рани загоїти, котрі потерпіли в нерівнім бою з польським окупантом, котрий вислав 14. полк язловецьких уланів, спеціяльно приготованих до страшних знущань. Як довідуємося, то польські „орлента" уживали варварських способів мучення, які практиковано в давних, диких часах.

Лютий Пілсудський виказав себе Нероном XX. століття.

Організуйте по всіх місцевостях місцеві комітети до збирання допомоги. Подайте їм нашу, братню поміч, щоби не впали в зневіру, щоб не стратили сили і пориву до дальшої громадської праці.

Поможім селам і селянам, понищеним і покатованим, щоб з весною наші села zaцвили читальнями, кооперативами, Народними Домами, і щоб наші громадяни поранені ворогом встали з тою свідомістю, що ми на еміграції їх не забули, не покинули.

Поможім і покажім ворогови окупантови, що ми на еміграції зуміємо нещасних побитих ратувати і села відбудувати.

Виповніть кожний свій обовязок для свого повіта, для селян, бо там потерпіли тяжко українські селяни, українське село.

Ми, громадяни сьогож повіта на еміграції в Дітройті, Міш., скликали загальні збори, котрі відбулися за покликом кількох громадян дня 1 січня, 1931 р. в ціли завязання комітету помочі з тою думкою, щоб розширити сю акцію допомоги на цілу Америку і Канаду, що вже зроблено. Комітет названо: „Комітет допомоги селам повіту Бібрка".

Комітет уконституувався як слідує: голова Григорій Ясінський, з Гринева; секр. фін. Петро Костик з Бібрки; сек. рек. Юрко Лелюх з Підгородищ; касієр Стефан Михалюк з Дулиб; контрольна комісія: Степан Гельнер, Стрілиська нові; Іван Горбаль з Глібович Великих; Василь Барковський з Коцурова; радні: Катерина Стефанюк, Степан Хомяк, Тома Гураль, Антін Холевка, Антін Карабін, Йосиф Якимів.

На загальних зборах постановлено:

1) Комітет Допомоги в Дітройт має покликати всіх громадян бобрецького повіту на еміграції в Америці і Канаді через українські часописи до загальної допомоги потерпівшим від „пацифікації" в бобрецькім повіті.

2) Має негайно вишукати по селах совісних громадян, — (застереження — тільки селян —) в повіті до зорганізовання комітету до співпраці з комітетом в Дітройт.

3) Має виробити лісти до збирання добровільних жертв і на бажання громадян в Америці і Канаді такі лісти мають їм висилатись.

4) Негайно розпочати акцію добровільними жертвами, колядою і ин.

Шановні громадяни! Ухвали наших нарад вже розпочато в такім напрямі, що ми покликали в краю громадян в Комітет з 6-ти селян, совісних, без огляду на їх переконання і з окремих сіл в бобрецькім повіті.

Імен не проголошуємо в часописах з важних причин, бо вони тепер живуть серед таких обставин, де все можливе.

На жадання громадян вишлемо пояснення у всіх справах листами. За всякими поясненнями просимо громадян писати на адресу:

George Leluch,
5055 Renvile St., Detroit, Mich.

Допомогу ми започаткували добровільними жертвами, колядою та спільною забавою. Зібрано $225.00. З того вислано на руки комітету до краю $100.00. Дальша збірка продовжаеться лістами.

Організуйте комітети і висилайте допомогу або просто на руки комітету в повіті, або на руки комітету допомоги в Дітройт, Міш.

Просимо громадян на посилках грошевих, чеках, моні-ордерах, писати імя касієра:

Stefan Michaluk,
5847 Elmer St., Ditroit, Mich.,

а висилати на адресу секретаря фінансового:

Peter Kostyrka,
6671 Clayton St., Detroit, Mich.

За Комітет Допомоговий селам пов. Бібрка:

Г. Ясінський, голова; **П. Костирка**, секр. фін.; **Ю. Лелюх**, секр. рек.; **С. Михалюк**, касієр.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

КЛІВЛЕНД, О.

На медично - допомоговий фонд.

Союз Українок, відділ 14, зібрав на медично-допомоговий фонд $55, а з балю $10. Разом $65.50.

Хоч яке тепер безробіття, але мимо того маємо в нашім громадянстві богато щирих людей, котрі розуміють народну справу і з щирого серця попирають добру роботу.

Українська жінка зрозуміла важке положення рідного краю; вона вже зрозуміла, що свідома Українка повинна належати до жіночої української організації, якою є Союз Українок.

Тому просимо жіноцтво Клівленду, щоб і воно горнулося до своєї жіночої організації. Збори нашого відділу Союза Українок відбуваються в Народнім Домі кождої четвертої неділі в місяці, в годині третій пополудні.

Жертвували: по $2: Ф. Ольховий, А. Козменко; по $1: А. Панасюк, Катерина Кісіль, І. Шайн, Д. Пилипишин, Й. Цьобан, П. Чайка, В. Пацьорка, Й. Биць, О. Шалапій, І. Бзділь, І. Жериха, Й. Жуківський, Марія Кравчишин, Анна Шегда, Анастазія Кухта, А. Мураль; по 50 ц.: І. Касіян, М. Сподар, В. Биландюх, І. Галицький.

Ту збірку перевели: Анастазія Кухта й Анна Шегда.

Зложили по $2: Г. Коваль, Пелагія Катиш; по $1: В. Козюк, Г. Волянський, А. Сидор, А. Когут, В. Кокоц, Марія Жінків, А. Фоца, Марія Розуміло, А. Гевусь, Д. Вазай, В. Волянський, М. Карась, Катерина Возьна, Катерина Бобрівська, Софія Чубінська, Емілія Доприівська, П. Лепінщук, Розалія Куган, І. Мазур, П. Головчак, А. Карчмарик, Марія Бандура; В. Волянський 75 ц.; по 50 ц.: М. Капраль, Д. Різун, Марія Манзок, Текля Юрків, І. Мілянич, Й. Руцький, Розалія Папа, М. Лещишин, Текля Банась, Марія Барбар, Вірний, Незнаний, Н. Н.; Марія Смульчик 25 ц.

Збірку перевели: Софія Михно, Анна Яворська, Ева Лялюк.

За Уряд Союза Українок:

Катерина Ділай, голова;
Ева Лялюк, скарбничка;
Софія Михно, писарка.

—o—

КЛІВЛЕНД, О.

Збірка на визвольну боротьбу.

На допоогу визвольній боротьбі вислано через Обєднання з розпродажі „Сурми" $7.25. За книжочки $3. Мих. Габко зложив $2. Всього вислано до краю $12.25.

За Стрілецький Гурток ч. 8.:

І. Попович.

—o—

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Збірка на Медично-Допомоговий Фонд.

На поклик Союза Українок в Америці тов. Запорожська Січ, від. 117 УНС, зібрало на медичну допомогу Рідному Краєви $47.00 долярів. Гроші зібрані на листу, яку прислано на руки В. Зиблікевича. Збірку переслано через Обєднання на призначену ціль. Тов. Запорожська Січ зі своєї каси жертвувало $19.50, а крім того на листу ч. 0244 зложили слідуючі: по 2 дол.: В. Зиблікевич, В. Вентер, М. Савіцький, Й. Демчук, Ю. В. Волочко, П. Єрещуківна; по 1 дол.: пані Юлія Яремa, К. Мацців, С. Малярський, Й. Деревянка, Л. Кшивінський, Й. Свачій, П. Барила, Н. Кароль, Г. Стефанишин, І. Ровінський, Н. Тисаровський, П. Зюбрицький, Н. Старущак, П. Драбик, Д. Семенюк, М. Мицак, Т. Ніновський, С. Кучма, П. Назарійчук, С. Лотоцький, П. Перей, Ф. Дашкевич, М. Кефор, І. Чорнописький, І. Семань, М. Мардерович, О. Гриняк, М. Кебюк, І. Ганачівський, А. Желіновський, О. Дмитришин, Й. Шкрабайло, В. Кожух, І. Лозінський.

Загальна сума виносить $66.50.

Збіркою занялись: Іван Ровінський, Семен Кучма і Станислав Лотоцький.

Іван Ровінський.

—o—

ІСТОН, ПА.

Коляда на Рідну Школу.

Свідомі Українці нашого міста, не зважаючи на ріжні нарікання та непотрібні розмови деяких „патріотів", ходили по коляді на Рідну Школу. Заколядували на Рідну Школу 36 долярів і 83 центів, які вислано до краю через Обєднання.

Коляду зложили слідуючі українські патріоти: з **Філіпсбурґ**: Л. Кузьма 4 дол.; по 2 дол.: Г. Брикса, М. Пружняк, М. Федорчак; по 1 дол.: А. Допілка, А. Ґалан, А. Ткач; по 50 цнт.: Д. Ільницький, М. Райз. На **Вест Істон**: М. Підгайний 2 дол.; по 1 дол.: В. Беднарський, Т. Кульчицький, Й. Бегіч, І. Концевич, І. Милимук, А. Василик, О. Гриньків, М. Горон, В. Терлецький, М. Загоруйко, В. Гудз, М. Колодруб, Я. Стойкевич, Ф. Сагатий, І. Вересюк, В. Литвин, М. Харко; по 50 цнт.: С. Борецький, І. Карманюк, В. Савчук, С. Яворський, І. Рудавський, І. Остюк, І. Мазур, Т. Терлецький, Й. Червах, І. Дешевський; по 25 цнт.: П. Покривчак, М. Рекрут, І. Терлецький, А. Романюк. Разом $39.00. Розходу було $2.17. Вислано до Обєднання $38.83.

Ходили колядувати: М. Підгайний, І. Дешевський, В. Савчук, І. Дешевський (мол.), М. Рекрут, А. Дешевська, К. Горон, М. Бордун, А. Литвин. В імени Рідної Школи складаємо сердечну подяку всім жертводавцям.

М. Підгайний.

—o—

ПРОВІДЕНС, Р. АЙ.

Жертва на визвольну акцію.

Колядували: Володимир Рекрут, Оля Рекрут, Евгенія Рекрут, Ярослава Рекрут, Марія Савка, Лев Рекрут і Степан Рекрут. Жертвували по 1 дол.: Д. Рекрут, Г. Лучка, В. Рекрут, О. Рекрут, В. Андрець, В. Рекрут (мол.), А. Ковалевич, Н. Накопінський, Й. Плішка, Т. Онисько, С. Саска, Анна Мельник, І. Мамчак, Г. Дудка, А. Белян, В. Підгородецький, М. Свідер, Ф. Булавка, Ф. Рой; по 50 цнт.: Я. Олійник, Д. Зубик, С. Кендибалюк, В. Онисько, Д. Гальчук.

Колядували на Норт і Оневил Провіденс: Г. Болюх, Д. Лободяк, Г. Дулеба, І. Чорний, А. Лех. Жертвували: А. Сидор 2 дол.; М. Волович 1 д. 45 ц.; М. Борис 1 д. 25 ц.; по 1 дол.: М. Костів, А. Лех, Валдман (Жид), П. Косоловський, М. Журба, М. Бринович, М. Витязь, А. Настасівський, С. Сорочка, П. Накопінський, І. Жарський, А. Баран, І. Ворона, Г. Дулеба, Г. Болюх, А. Дикун, П. Ковальчук, К. Петченко, І. Витязь, Г. Бойко, Ф. Іщак, А. Ружила, М. Хоптовий, І. Чорний і Д. Лободяк; по 50 цнт.: І. Пригарський, М. Храпливий, М. Варчак, П. Костів.

Гроші в сумі 53 дол. 20 ц. переслано через Обєднання до Рідного Краю.

За уряд відділу ч. 17: ОДВУ:

Степан Савка, скарбник.

Мати: — Я не люблю на тебе гримати, Петрусю.

Петрусь: — Я також не люблю того слухати, мамо.

—o—

В тяжкому положенні.

Гарненька наймичка: Гм! Лишити двері відчиненими, ввійде старий пан з якоюнебудь справою; заперти — обидиться панич.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ЕЛІЗАБЕТ, Н. ДЖ. Тов. Запорожська Січ, від. 234, повідомляє всіх своїх членів, що квартальний мітінґ відбудеться в суботу, 4 квітня, в годині 7-ій ввечір, в гали У. Н. Дому. Проситься всіх членів прибути на означений час, бо є важні справи до полагодження. ББуде справоздання урядників за перший квартал і інші важні справи. — Іван Кіценюк, предс.; Мих. Ґенеґа, кас.; Конст. Пілат, фін. секр.

КЛИФТОН, Н. ДЖ. Тов. Укр. Січ, від. 182, повідомляє, що звичайний мітінґ відбудеться в неділю, 5 квітня, в годині 2-гій пополудни, в гали парохіяльній, 45-47 Говп Евеню, Пасейк, Н. Дж. Є важні справи до полагодження, тому просить усіх членів прибути на сі збори, а довгуючі нехай прийдуть і вирівнають свої залеглі вкладки, бо інакше будуть суспендовані. — Мих. Швець, предс.; Гр. Яськів, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. Зоря, від. 69, повідомляє своїх членів, що квартальні збори відбудуться в суботу, 4 квітня, в годині 8-мій ввечір, в гали зборів, 217-19 Іст 6-та вулиця. Присутність кождого члена конечна, бо є важні справи. Будемо принимати нових членів до Тов. без оплати вступного, а до Союза після статута. Не присутний член заплатить кару після ухвали річних зборів. — Н. Сулима, предс.; Ст. Назаревич, секр.

НЮАРК, Н. ДЖ. Бр. св. Івана Хрестителя, від. 76, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що квартальний мітінґ з причини Великодних Свят відбудеться о тиждень скорше, то є в неділю, 5-го квітня. Проситься всіх членів прибути чисчисленно насей мітінґ, бо маємо важні справи до полагодження. Не прибувший член на сей мітінґ заплатить кару 50 центів. — О. Витязь, рек. секр.

ГЛЕСТОНБУРИ, КОНН. Бр. св. Ів. Хрестителя, від. 138, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що квартальний мітінґ відбудеться 5-го квітня, в годині 2-ій пополудни, в церковній гали при Ґров ул. Проситься всіх членів явитись на означений час, а позамісцеві мають прибути і вирівнати своїі вкладки, бо в противнім разі зістануть суспендовані. Не явившийся член підлягає карі 50 ц., а урядник 1 дол. — Петро Соляр, предс.; Денис Качмарик, кас.; Семен Кунікевич, секр.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Подається до відома членам Тов. Єдність, від. 163, що місячні збори відбудуться в неділю, 5-го квітня, в годині 1-ій пополудни, в домі Укр. Ам. Горожан, 847 Н. Френклін ул. Проситься всіх членів прийти на збори на означений час, бо є важні справи до полагодження. **Замітка:** Збори згаданого Товариства відбуваються в другу неділю в місяці по першім, а сего місяця відбудуться в першу неділю, тому, що в другу припадають Великодні Свята. — Мих. аПранич, секр.

ПОВОРОТ ТАРЗАНА.

(43)

Сонце сходило, коли Тарзан з великим трудом і напруженням всіх сил спустився з високої скелі. Далі в долині він побачив дим. Тарзан подумав, що це ті 50 вояків з міста Опар, які були післані переслідувати його. Цікавий впевнитися, хто ті люди були, Тарзан пішов навпростець через гущавину ліса до того місця, звідки курився дим. Скоро він опинився на високому дереві над табором чорних людей.

Приглядаючись, він пізнав, що це були воїни з племени Вазири, яке вибрало його своїм вождем. Він весело й голосно почав кричати їхньою мовою зі свого дерева: „Вставайте, мої діти й витайте вашого короля!" Здивовано й перелякано схопилися на ноги чорні вояки, вчувши голос свого вождя Тарзана, якого вони вже вважали загинувшим. Тарзан легко зістрибнув з дерева між них. Радости й здивуванню всіх не було кінця.

Тарзан розповів їм про свої пригоди й про той жовтий метал, який він знайшов у місті Опар. Разом з тим він представив їм свій плян вернутися туди й набрати того металю. Всі згодилися. Коли знову наступила ніч, вони крадькома помандрували до міста Опар. Тарзан не лише вів їх, але й пособляв кождому воякови збиратися на круті скелі й на високі горби. Відомим уже йому тунелем він привів вояків до кімнати, де був скарб. По півночі всі вояки верталися з міста Опару, несучи кождий по парі важких кусні[в] жовтого металю.

За трицять днів вони прийшли до своєї країни. Тут Тарзан наказав їм заховати в гущавині джунглів свій скарб, а самим йти далі до своїх осель, жінок та дітей. Сам Тарзан вирішив лишитися на кілька днів по цей бік ріки, бо хотів відвідати ті місця, де він провів своє дитинство. Коли вони відплили далеко по річці, Тарзан зістрибнув на землю з дерева, взяв з собою два кавалки золота й зник у гущавині джунглів, простуючи по деревах до берега моря.